

WILLY VANDERSTEEN

ROBERT EN BERTRAND

INTEGRAAL 9

STANDAARD UITGEVERIJ

Bronnen voor dossier:

Roger Moore & Tony Curtis – Verleiders op de vuist
(in Humo 1621, 30 september 1971)

Ten huize van...

(Joos Florquin, Davidsfonds, Leuven, 1977)

Studio Vandersteen – Kroniek van een legende 1947-1990
(Ronald Grossey, Roularta Books, Roeselare, 2007)

Groot Lexicon Van De T.V. Series Uit De Spetterende Jaren 70
(Ronald Grossey, Van Reemst Uitgeverij, 1997)

Willy Vandersteen. De interviews – de foto's
(Luk Guillaume, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 2005)

Meer dan 2000 jaar geschiedenis van de Lage Landen
(Jaap ter Haar, Fibula-Van Dishoeck, Weesp, 1998)

Beste meneer Vandersteen, uit welk boek tekent U dat allemaal af?
(Paul Koeck in Humo 2261, 5 januari 1984)

Robert en Bertrand

(Leo Kupers, archief.stripspecialzaak.be/Toppers-Robert-Bertrand.html)

Cult TV

(Jon E. Lewis & Penny Stempel, Pavilion Books Limited, London, 1993)

Willy Vandersteen – Van Kitty Inno tot De Geuzen
(Rolf De Ryck, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 1994)

Vlaamse reuzen

(Jan Smet & Toon Horsten, Uitgeverij Vrijdag, Antwerpen, 2014)

The Boxtree Encyclopedia of TV Detectives
(Geoff Tibballs, Boxtree Limited, London, 1992)

Is er nog iets leuks vanavond?

(Bart van der Veer, Het Spectrum, 1991)

Bronnen beeldmateriaal:

Willy Vandersteen, Eric Grossey en wikimedia commons

De uitgever heeft ernaar gestreefd de relevante auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich tot de uitgever te wenden.

Alle verhalen van Robert en Bertrand zijn met hun originele belettering, zoals ze destijds in de eerste albums uit de reeks verschenen, opgenomen in deze integrale bundeling. Er is resoluut voor authenticiteit gekozen, zelfs als dat niet in overeenstemming is met de spellingsregels van het hedendaagse Nederlands. Fouten tegen onder meer de dt-regel werden dus ook ongemoeid gelaten.

© 2023 Standaard Uitgeverij

Franklin Rooseveltplaats 12, 2060 Antwerpen

Lay-out: Leuk Ontwerp!

Covertekening: Ron Van Riet

www.standaarduitgeverij.be

info@standaarduitgeverij.be

Alle rechten van reproductie, vertaling en aanpassing zijn uitdrukkelijk voorbehouden voor alle landen.

D/2023/0034/159 (regulier)

ISBN 9789002276668

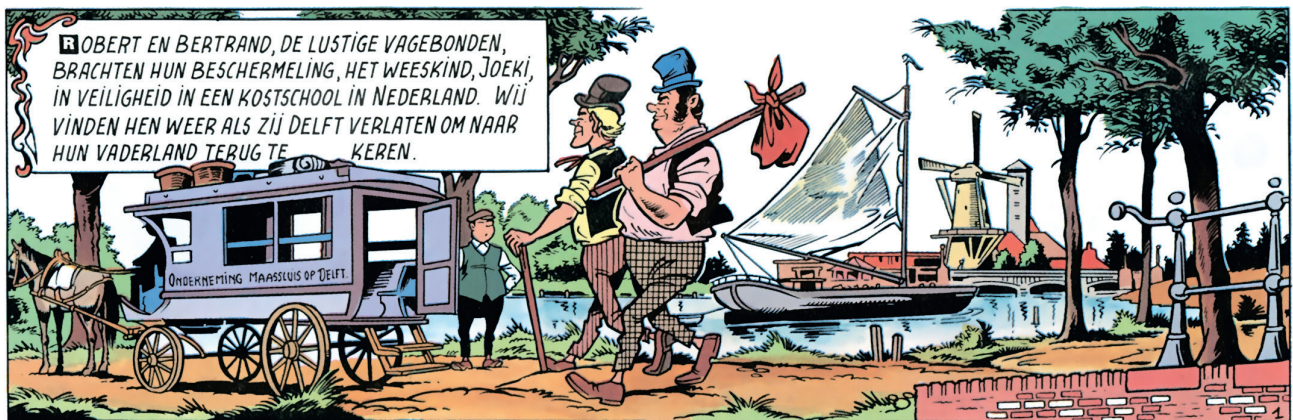
D/2023/0034/163 (luxe)

ISBN 9789903254666

Robert en Bertrand in Nederland

Dat Willy Vandersteen naast kunstenaar en briljant verteller ook een goed zakenman was, is bekend. Toen hij de reeks Robert en Bertrand begon, was het dus haast evident dat hij, ondanks de oorspronkelijk Antwerpse setting van de verhalen, niet alleen de Vlaamse maar ook de Nederlandse markt wilde veroveren.

Joeki's kostschool in Delft

De voorpublicatie van Suske en Wiske in een aantal Nederlandse regionale kranten had voor de naamsbekendheid en populariteit van de strip gezorgd, dus werd ook voor de serie Robert en Bertrand een krant in Nederland gezocht én gevonden, namelijk het *Algemeen Dagblad*. Geen slechte keuze want het *Algemeen Dagblad* was toen, na *De Telegraaf*, de grootste Nederlandse landelijke krant.

En zo kondigt het *Algemeen Dagblad* in de zaterdagkrant van 24 februari 1973 fier aan dat vanaf donderdag 1 maart de 'nieuwste strip van Willy Vandersteen' in hun krant zal worden gepubliceerd. In het artikel, met als kop *De gouden strip*, wordt Vandersteen geïnterviewd en worden Robert en Bertrand nog ge-

Koets van de Onderneming Maassluis op Delft.

introduceerd als 'twee middeleeuwse (sic) schavuiten die al langer paraderen in de Vlaamse literatuur.'

Al vanaf album 3, *De Nabjar van Poenjab*, sturen Robert en Bertrand hun beschermeling Joeki, het Moldavische weesjongetje, regelmatig naar een kostschool

in Delft. Zo creëerde Vandersteen niet alleen een terugkerende link met Nederland, hij was ook 'de pedagogen met het berispende vingertje' voor die de reeks ongetwijfeld zouden veroordelen omdat Joeki alleen maar gevaarlijke avonturen zou beleven en geen serieuze opvoeding zou krijgen. Bovendien gaf

het hem ook de vrijheid om verhalen te verzinnen waarin Joeki de vagebonden niet in de weg zou lopen.

De keuze voor de locatie van Joeki's kostschool was op Delft gevallen omdat Vandersteen daar vrienden had wonen en hij waarschijnlijk van hen de nodige informatie had gekregen.

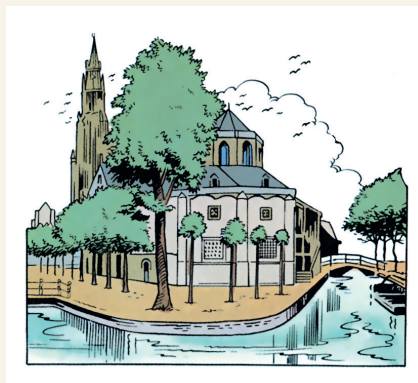
In de negentiende eeuw telde Delft een tiental kostscholen, maar vermoedelijk stond de kostschool De Oude Delft model. Deze was gelegen op nummer 161 van de gelijknamige straat, dicht in de buurt van de Oude Kerk. Van 1753 tot 1877 was daar een 'deftig instituut van naam' gevestigd. Ook de Nederlandse auteur Arthur Japin laat in zijn bestseller *De zwarte met het witte hart* de twee Afrikaanse prinsjes Kwasi en Kwame in de Delftse kostschool terecht komen.

De Nederlandse markt

Met de kostschool in Delft had Willy Vandersteen al één 'Dutch connection', maar hij beseftte dat die niet voldoende was om het Nederlandse publiek massaal voor de reeks warm te maken. Dat verzuchtte hij ook in zijn interview met Jan Smet voor *Stripgids* in 1976: 'Ik zit met een ander probleem. Om de reeks bekend te maken, werk ik met twee dagbladen: *De Standaard* en het *Algemeen Dagblad* in Nederland. De toestanden die ik het best ken en die veel in de strip aan bod komen, spelen zich bijna allemaal in de stad Antwerpen af. Ik heb studies genoeg over het milieu en de tijd, maar die beperken zich veelal tot Antwerpen. Met de situering in de tijd kan ik nog tot in het oneindige verder, maar ook dan blijf ik aan de stad vastzitten... Ik vraag me af of dat wel zal inslaan bij de Nederlandse lezers. Ik probeer al weleens een verhaal te maken dat niet plaatsgebonden is, en ik heb in Nederland al gevraagd naar documentatie over die tijd, naar folkloristische figuren en legendes, bijvoorbeeld... Maar

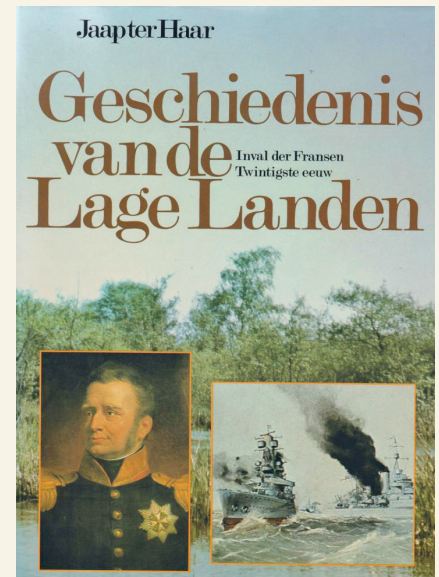
De Oude Kerk in Delft.

tot nu toe is er niet zo veel van terechtgekomen. En het *Algemeen Dagblad* wordt toch op 400.000 exemplaren gedrukt, geloof ik. Over Antwerpen heb ik boeken genoeg. *Plezante mannen in een plezante stad*, bijvoorbeeld.'

Geschiedenis van de Lage Landen

Willy Vandersteen documenteerde zich goed voor zijn epoqueserie Robert en Bertrand, maar hij zat duidelijk om informatie over Nederland in de negentiende eeuw verlegen. Een van de boeken die hem wel inspireerden was *Geschiedenis van de Lage Landen* van Jaap ter Haar. Ter Haar (1922-1998) was een Nederlandse historicus die niet alleen jeugdboeken schreef, maar ook boeken over mythologie en geschiedenis. In Nederland was hij vooral bekend als auteur van de kinderboeken *Saskia en Jeroen*, *Boris* en *Het wereldje van Beer Ligthart*, maar misschien nog beroemder omdat hij

Jaap ter Haars *Geschiedenis van de Lage Landen*, deel 4 inspireerde Vandersteen voor zijn 'Nederlandse' verhalen.

Johan Cruijff en zijn vrouw Danny omstandig had geïnterviewd nadat het echtpaar naar Barcelona was verhuisd.

Willy Vandersteen kende het werk van Ter Haar want begin jaren zestig had het lezen van diens *Koning Arthur* hem gestimuleerd om zijn eigen middeleeuwse held, de Rode Ridder, voortaan avonturen te laten beleven aan het hof van de legendarische vorst.

De vierdelige serie *Geschiedenis van de Lage Landen* gaf niet alleen een overzicht van data en feiten, Ter Haar had ook oog voor de maatschappelijke, religieuze, culturele en economische aspecten, die mee de geschiedenis van Nederland en België gemarkeerd hadden.

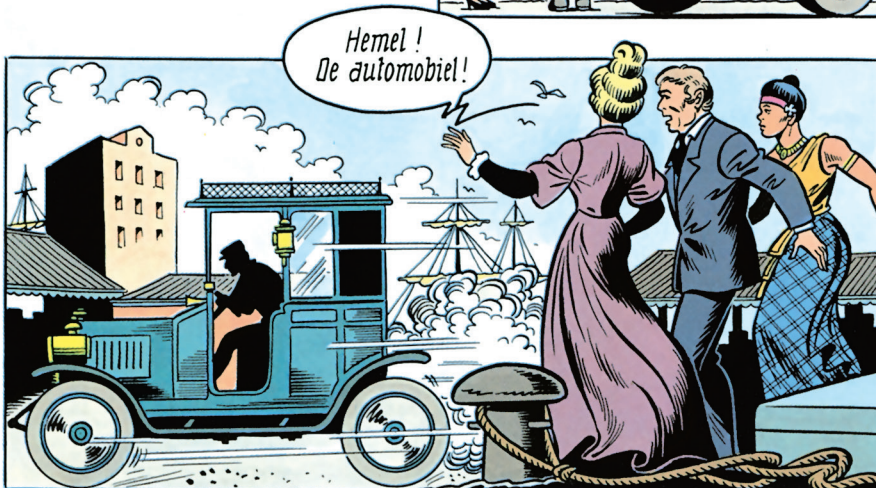
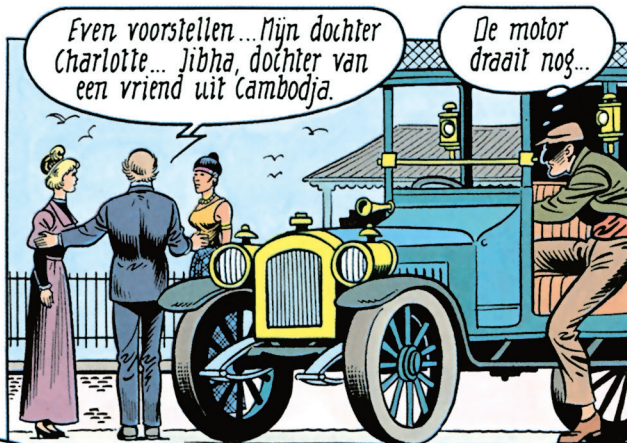
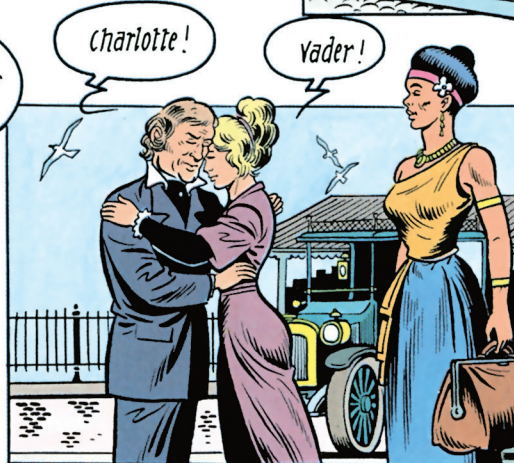
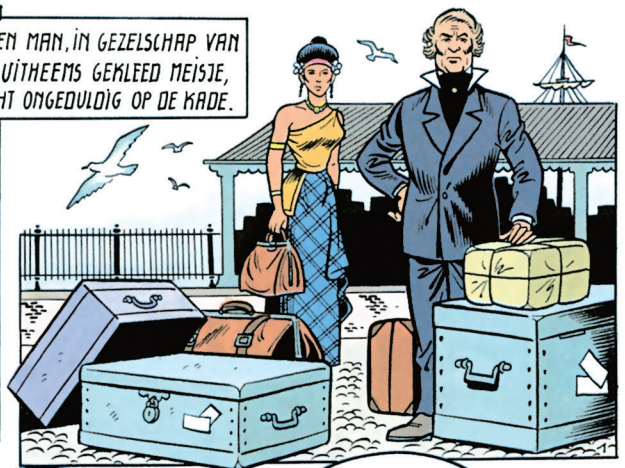
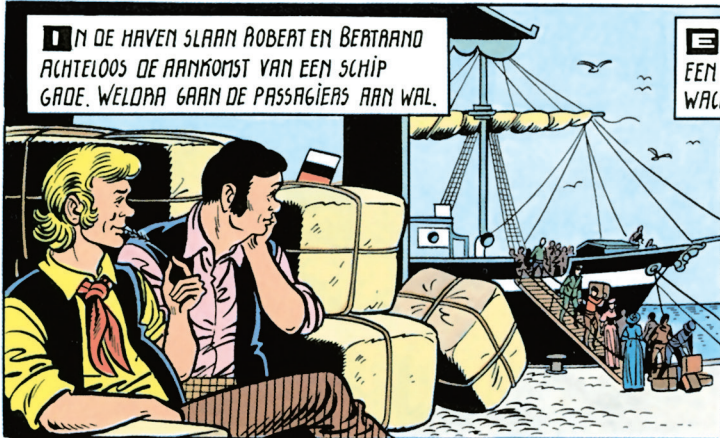
Schrijnende armoede

Toen hij Ter Haars boek las, moet volgende passage Vandersteen aangegrepen hebben: 'In Drenthe hokken allens duizenden wezen en bedelaars in barre kazernes bijeen. Omdat de werkloze stedelingen niets voelen voor werk op het platteland, worden dan maar landlopers en paupers naar Drenthe ge-

DEEL 57

De vloek van Hyavar

DEEL 58

De magische handen

OP EEN AVOND WORDEN ROBERT EN BERTRAND DOOR EEN IJVERIGE VELDWACHTER OPGEJAAGD.

Die vagebonden zijn me ontsnapt!

Onbegonnen werk ten in dit rietveld te zoeken.

Oef! We zijn hem kwijt, Bertrand.

Goed en wel, maar ik heb zo'n dorst dat ik van de honger niet weet waar te slapen!

Mooie villa... Auto's... Feest... Daar is beslist eten in overvloed!

Daar is een hapje te pikken, Robert. Gaan we?

Broekriem aantrekken. Dat hoort bij het zwerversleven. Maar... Heu... kijk daar eens!

Hier... Een uitnodigingskaart voor een verkleed avondfeest... Gastheer, baron Henri Daverni. Wie mag dat zijn?

Weet ik veel. Maar kijk naar die rijk gedekte tafels! Naar binnen, Robert.

Hemel! Is me dat schrikken! Wie zijn jullie?

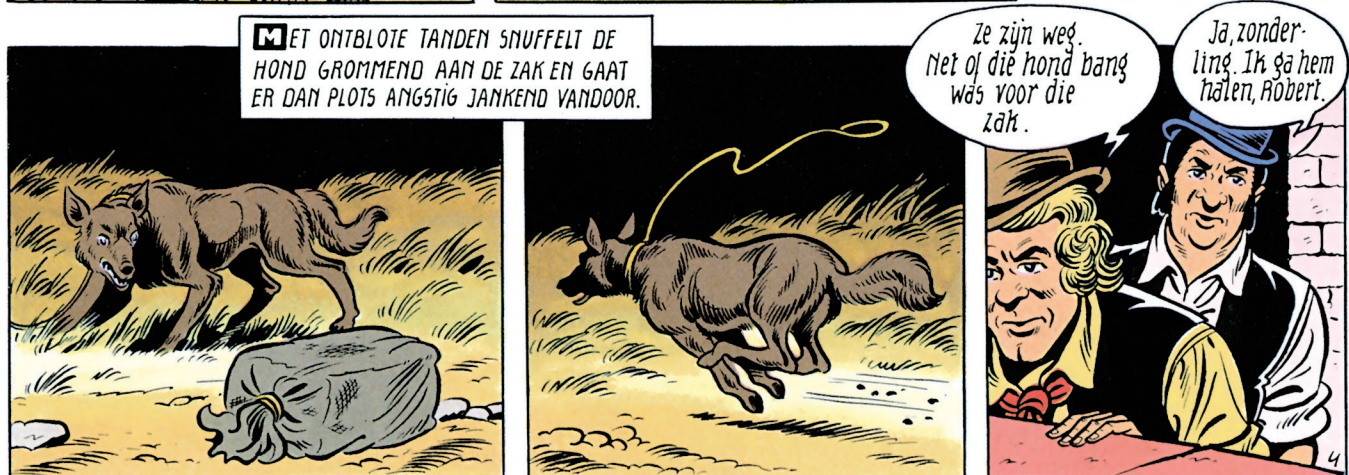
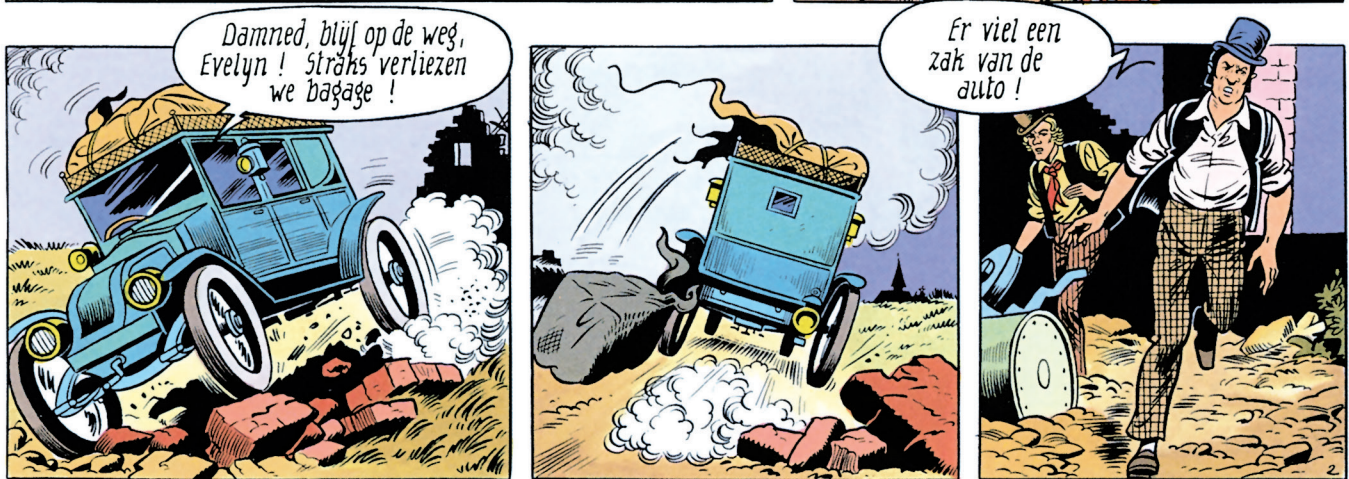
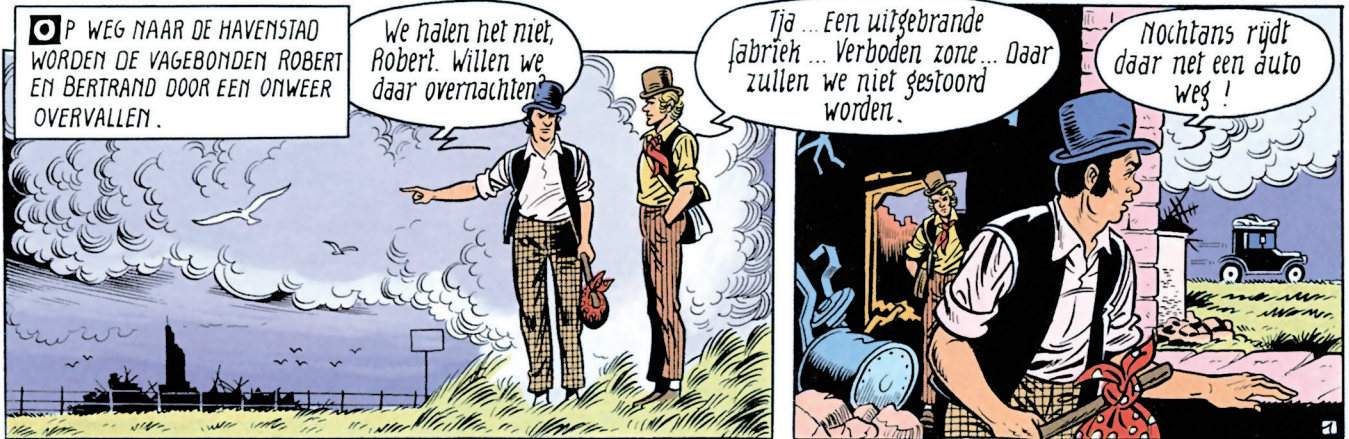

De heren Roberto en Bertrando, mevrouw. Edele genodigden van de baron. Hun verkleeding is erg origineel, vindt u niet?

DEEL 59

Gevaarlijke mummies

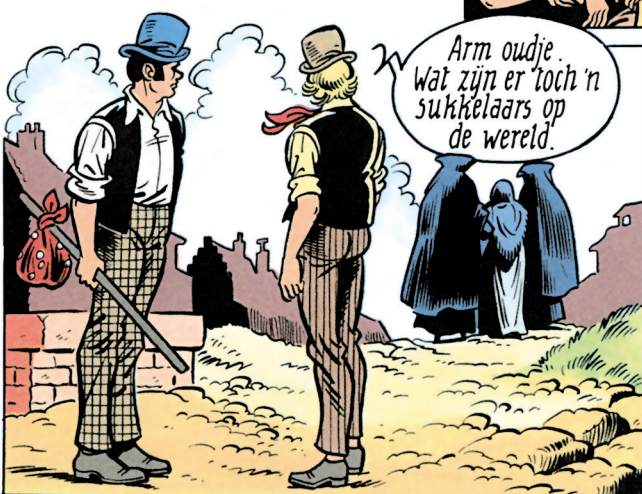
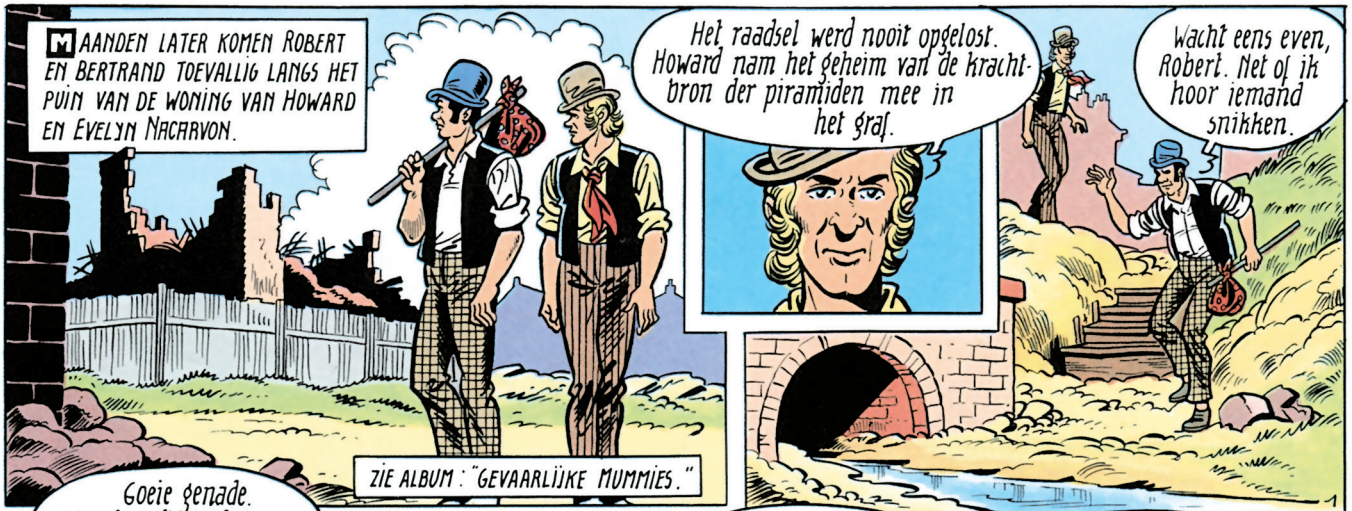

DEEL 60

De doodsbode

DEEL 61

Offers voor Drosera I

OP EEN STRENGE WINTERDAG VERZEILEN ROBERT EN BERTRAND IN DE HEIDESTREEK LANGS DE GRENS TUSSEN BELGIË EN NEDERLAND.

Ook een idee van jou om door die eindeloze heide te trekken, Robert. Straks krijgen we nog een sneeuwbuï!

Het dorp is niet ver meer, Bertrand. En van sneeuw is vandaag geen sprake.

LAATER.

Zeg... Robert, wat zei jij ook weer over sneeuw?

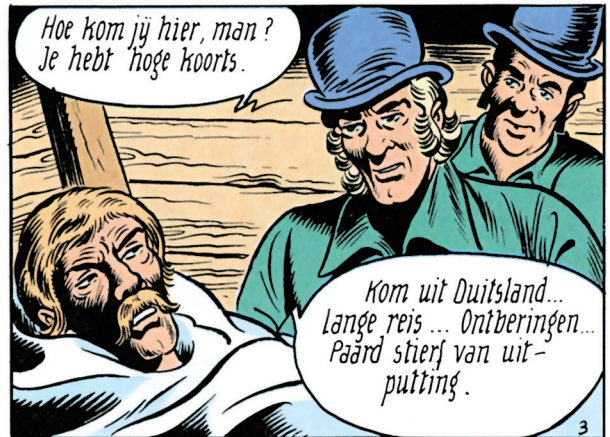

Hemel! Kijk daar! Die woonwagen is omgeslagen!

Het paard is dood. Is er iemand in de wagen?

Een oude man. Lijkt me zwaar ziek!

Hoe kom jij hier, man? Je hebt hoge koorts.

Kom uit Duitsland... Lange reis... Ontberingen... Paard stierf van uitputting.

Waarom die lange tocht? Wat bracht je hierheen?

Zoek mijn zoon... Werden gescheiden door oorlog... Frankrijk... Na lange opzoekingen... Vernam dat vele...

... landgenoten hier... Heidestreek... toevlucht zochten.

Wie ben je en waar verblijft je zoon?

DEEL 62

Offers voor Drosera II

OP EEN AVOND BEREIKEN ROBERT EN BERTRAND KALLEMOER. HET VALT HEN DADELIJK OP DAT DE STRATEN ZO GOED ALS VERLATEN ZIJN. *

Wat is er aan de hand, man? Iedereen heeft zich blijkbaar opgesloten.

Wees op je hoede, jongens. Het is 's avonds niet meer veilig in Kallemoer

WAT LATER VIEREN ROBERT EN BERTRAND LUIDRUCHTIG HUN WEERZIEN IN DE HERBERG SAMEN MET DE WAARD EN ZIJN DOCHTER EMILIE. *

Stilte daar beneden! Laat dat lawaai onmiddellijk ophouden!

Wat krijgen we nu, Emilie? Wie is die spelbreker?

*ZIE ALBUM - "OFFERS VOOR DROSERAI"

Heu... Ik vergat dat ik een gast in huis heb Een lerares!

Fijn dat jullie pret maken maar...

...nu is het welletjes. Staak dat lawaai, ik moet nog studeren en wil rust!

Toch niets aan de hand?

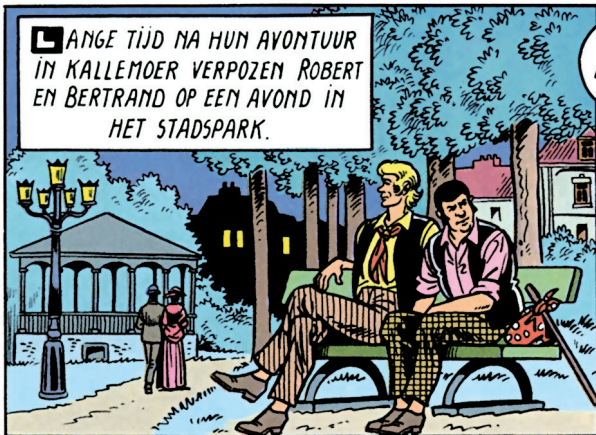
Wel nee, veldwachter, die jonge dame wil onze pret bederven. Maar wij gaan natuurlijk door!

Dan zullen jullie wat beleven!

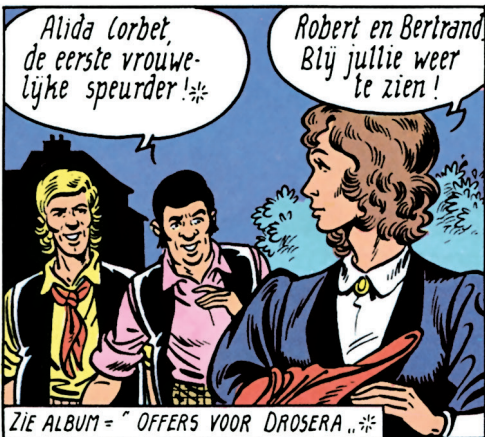
DEEL 63

De vondeling

DE AANRANDER KOMT VAN EEN KALE REIS THUIS EN ONMIDDELIJK DAAGT NUMMER 17 OP MET TWEE AGENTEN.

De middeleeuwse sabel werd vervangen door een gummiknuppel en het pistool door zes-schots-revolvers! Maar er is een maar...

